

Midlaren, Groningerstraat 21
(Gemeente Tynaarlo, Dr.)

Een Inventariserend
Archeologisch Veldonderzoek

Steekproefrapport 2016-06/08

Midlaren, Groningerstraat 21
(Gemeente Tynaarlo, Dr.)

Een Inventariserend
Archeologisch Veldonderzoek

Steekproefrapport 2016-06/08

Midlaren, Groningerstraat 21
(Gemeente Tynaarlo, Dr.)
Een Inventariserend Archeologisch Veldonderzoek

Een onderzoek in opdracht van Jack Koster Houses

Steekproefrapport 2016-06/08 definitieve versie
ISSN 1871-269X

auteur: drs. J.M.G. Bongers (fysisch geograaf)
autorisatie: dr. J. Jelsma (senior archeoloog)

De Steekproef bv werkt volgens de Kwaliteitsnorm
Nederlandse Archeologie 3.3

Foto's en tekeningen zijn gemaakt door
De Steekproef bv, tenzij anders vermeld.

© De Steekproef bv, Zuidhorn, 6 juli 2016

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd
en/of openbaar gemaakt zonder bronvermelding.
De Steekproef bv aanvaardt geen aansprakelijkheid
voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing
van de adviezen of het gebruik van de resultaten van
dit onderzoek.

De Steekproef bv
Archeologisch Onderzoeks- en Adviesbureau
Hogeweg 3, 9801 TG Zuidhorn

<i>telefoon</i>	050 - 5779784
<i>fax</i>	050 - 5779786
<i>internet</i>	www.desteekproef.nl
<i>e-mail</i>	info@desteekproef.nl
<i>kvk</i>	02067214

Inhoud

Samenvatting

1. Inleiding.....	1
1.1 Aanleiding en doel (KNA 3.3 LS01).....	1
1.2 Locatiebeschrijving (KNA 3.3 LS02).....	2
2. Bureauonderzoek.....	4
2.1 Bronnen.....	4
2.2 Fysische geografie (KNA 3.3 LS04).....	4
2.3 Archeologie (KNA 3.3 LS04).....	5
2.4 Historische geografie (KNA 3.3 LS03).....	6
2.5 Archeologisch verwachtingsmodel (KNA 3.3 LS05).....	10
3. Veldonderzoek.....	12
3.1 Aanpak veldonderzoek (KNA 3.3 VS01).....	12
3.2 Resultaten veldonderzoek (KNA 3.3 VS02, VS03).....	13
4. Conclusies en advies (KNA 3.3 VS07).....	14

Gebruikte bronnen

- Appendix: - Archeologische periodes
- Boorstaten
- Laagbeschrijvingen boringen volgens Archeologische Standaard
Boorbeschrijvingsmethode

Samenvatting

In verband met de geplande bouw van een woonhuis en de verlenging van een sloot is een inventariserend archeologisch veldonderzoek uitgevoerd aan de Groningerstraat 21 te Midlaren, gemeente Tynaarlo, provincie Drenthe. Voor de plannen is graafwerk nodig dat een bedreiging vormt voor eventueel aanwezige archeologische waarden in het gebied. Het doel van het onderzoek is om vast te stellen wat de kans is op de aanwezigheid van archeologische waarden.

Het onderzoek bestaat uit een bureauonderzoek en een veldonderzoek, verkennende fase. Bij het bureauonderzoek zijn bronnen geraadpleegd op het gebied van fysische geografie, archeologie en historische geografie. Bij het veldonderzoek zijn zes boringen geplaatst om de opbouw en gaafheid van de bodem te bepalen en om te zoeken naar archeologische indicatoren.

Plangebied Groningerstraat 21 ligt op de overgang van de Hondsrug naar het Hunzedal. Op honderdvijftig meter westelijk zijn in het verleden archeologische resten gevonden van een nederzetting uit de Romeinse tijd - middeleeuwen en een grafveld uit de vroege middeleeuwen. In het westelijke deel van het plangebied heeft een boerderij / restaurant gestaan. In het oostelijke deel heeft een molen gestaan en heeft de plankensloot doorgelopen tot in het plangebied. In het noordoostelijke deel van het plangebied is de top van het Pleistoceen goed bewaard gebleven. Het zand heeft er echter geen langdurig droge condities gehad. Het lijkt geen geschikte vestigingsplek te zijn geweest voor mensen tijdens de prehistorie. In de rest van het terrein is de bodem sterk verstoord. Daardoor zullen eventueel aanwezige archeologische resten sterk zijn aangetast. Het onderzoek heeft geen vondsten opgeleverd die eenduidig gedateerd kunnen worden in de middeleeuwen of eerdere archeologische periodes. Het advies is om geen nader archeologisch onderzoek te ondernemen.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doel (KNA 3.3 LS01)

In opdracht van Jack Koster Houses, vertegenwoordigd door de heer J. Koster, is een inventariserend archeologisch veldonderzoek uitgevoerd aan de Groningerstraat 21 te Midlaren, gemeente Tynaarlo, provincie Drenthe (zie Figuur 1). De aanleiding voor het onderzoek is de geplande bouw van een woonhuis. Hiervoor zijn bodemingrepen nodig waarvan de precieze diepte op het moment van het onderzoek nog niet bekend is. Het doel van het onderzoek is om vast te stellen wat de kans is op de aanwezigheid van archeologische waarden en in welke mate deze worden bedreigd door de plannen.

Figuur 1: Midlaren, Groningerstraat 21: uitsnede van de topografische kaart 1:25.000. Het plangebied is rood omlijnd. Bron: Topografische Dienst Kadaster, Emmen [2016].

Het onderzoek bestaat uit een bureauonderzoek en een inventariserend veldonderzoek. Bij het bureauonderzoek is een archeologisch verwachtingsmodel van het gebied gemaakt aan de hand van beschikbare fysisch-geografische, archeologische en historisch-geografische informatie. Tijdens het verkennend en karterend veldonderzoek is dit verwachtingsmodel getoetst. Daartoe is van de bodem bepaald wat de opbouw en gaafheid zijn en is gezocht naar archeologische indicatoren.

1.2 Locatiebeschrijving (KNA 3.3 LS02)

Het plangebied ligt zuidoostelijk van Midlaren (zie Figuur 1). De Groningerstraat loopt op zeventig meter westelijk van het terrein. Direct oostelijk ligt de Plankensloot die na driehonderd meter uitkomt in het Zuidlaardermeer. Vooraan in deze sloot liggen een vervallen bootstalling en een steiger. Binnen het plangebied staat een hut (zie Figuur 2). Het zuidelijke deel van het terrein bestaat uit verharding, het noordelijke uit een grasveld. Westelijk van het plangebied heeft een restaurant gestaan dat in juli 2010 is afgebrand. Volgens het Kabels en Leidingen InformatieCentrum (KLIC) loopt er door het zuidelijke deel van het plangebied een waterleiding van de WMD (zie Figuur 11).

Figuur 2: Midlaren, Groningerstraat 21: het plangebied gezien in oostelijke richting.

Tabel 1: Midlaren, Groningerstraat 21: administratieve gegevens

provincie:	Drenthe
gemeente:	Tynaarlo
plaats:	Midlaren
toponiem:	Groningerstraat 21
bevoegd gezag:	gemeente Tynaarlo
opdrachtgever:	Jack Koster Houses
oppervlakte:	0,3 hectare
hoogte:	2 meter NAP
grenscoördinaten:	noordwest: 241,864 / 569,881 noordoost: 241,925 / 569,896 zuidwest: 241,872 / 569,840 zuidoost: 241,934 / 569,854
kaartblad:	12E
kadastrale perceelsnummer:	K1763 (noord) K1009 (zuid)
onderzoeksmeldingsnr:	4005947100
uitvoeringsperiode:	1 juli 2016
onderzoeksdiepte:	190 centimeter
fase onderzoek:	bureauonderzoek en veldonderzoek verkennende fase
status rapport:	definitief
beheer documentatie:	De Steekproef bv, E-depot RCE, Provincie Drenthe, Noordelijk Archeologisch Depot, DANS

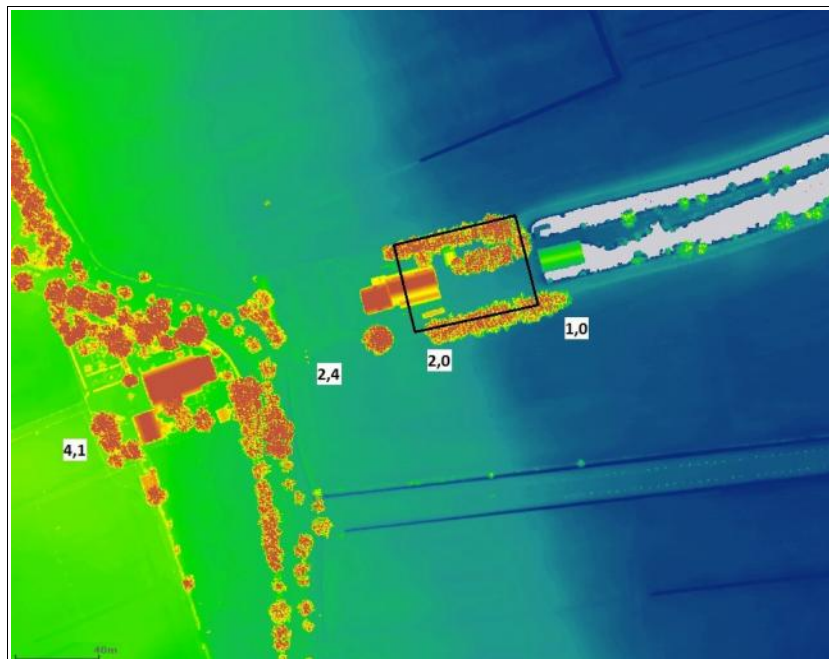
2. Bureauonderzoek

2.1 Bronnen

De gebruikte bronnen voor het onderzoek zijn opgenomen aan het einde van dit rapport. Voor de paragraaf over archeologie is ARCHIS geraadpleegd. Dit is het archeologisch registratie- en informatiesysteem van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Deze databank is toegankelijk voor organisaties die werkzaam zijn in de archeologie. Tijdens het onderzoek vond de overgang plaats van ARCHIS 2 naar ARCHIS 3. Gedurende langere tijd was de oude versie niet langer toegankelijk, terwijl de nieuwe nog beperkt informatie leverde (zie Paragraaf 2.3).

2.2 Fysische geografie (KNA 3.3 LS04)

Plangebied Groningerstraat 21 ligt op de rand van de Hondsrug (zie Figuur 3). Westelijk van het plangebied loopt het maaiveld op, oostelijk ligt het Hunzedal met het Zuidlaardermeer. Op de geomorfologische kaart ligt het grootste deel van het plangebied in een 'ontgonnen veenvlakte al dan niet bedekt met klei of zand (2M46)'. Alleen de westelijke rand staat gekarteerd als 'glooiing van hellingafspoelingen (4H3)'. op de bodemkaart staat het plangebied als eerdveengrond met zand ondieper dan 120 centimeter (hVz). Het grondwater heeft een gemiddeld hoogste stand van minder dan 40 centimeter en een gemiddeld laagste van 80 tot 120 centimeter (grondwatertrap IIIb).

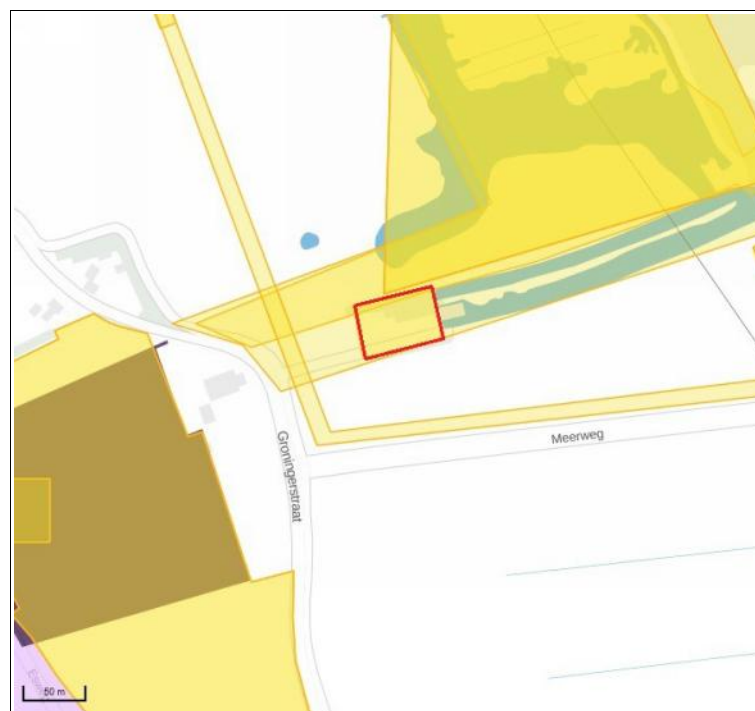

Figuur 3: Midlaren, Groningerstraat 21: Hoogtekaart gemaakt met behulp van het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN2). Het plangebied is zwart omlijnd. Bruin is hoog, blauw is laag. Ter indicatie zijn enkele maaiveldhoogtes ten opzichte van NAP weergegeven.

2.3 Archeologie (KNA 3.3 LS04)

Volgens ARCHIS3 maakt het huidige plangebied deel uit van een terrein dat in het verleden al is onderzocht (zie Figuur 4). Het is echter niet mogelijk in ARCHIS3 om vast te stellen door wie of wanneer dat eerdere onderzoek gedaan is. Wel is een rapport gevonden van een onderzoek door De Steekproef (Groen-Lubbers en Jelsma 2004). Toen zijn onder meer boringen gedaan op enkele tientallen meters noordwestelijk van het plangebied. Daar werd een verstoorde podzolbodem aangetroffen. Verder oostwaarts richting het Zuidlaardermeer lag een dikke veenlaag op homogeen grijs zand.

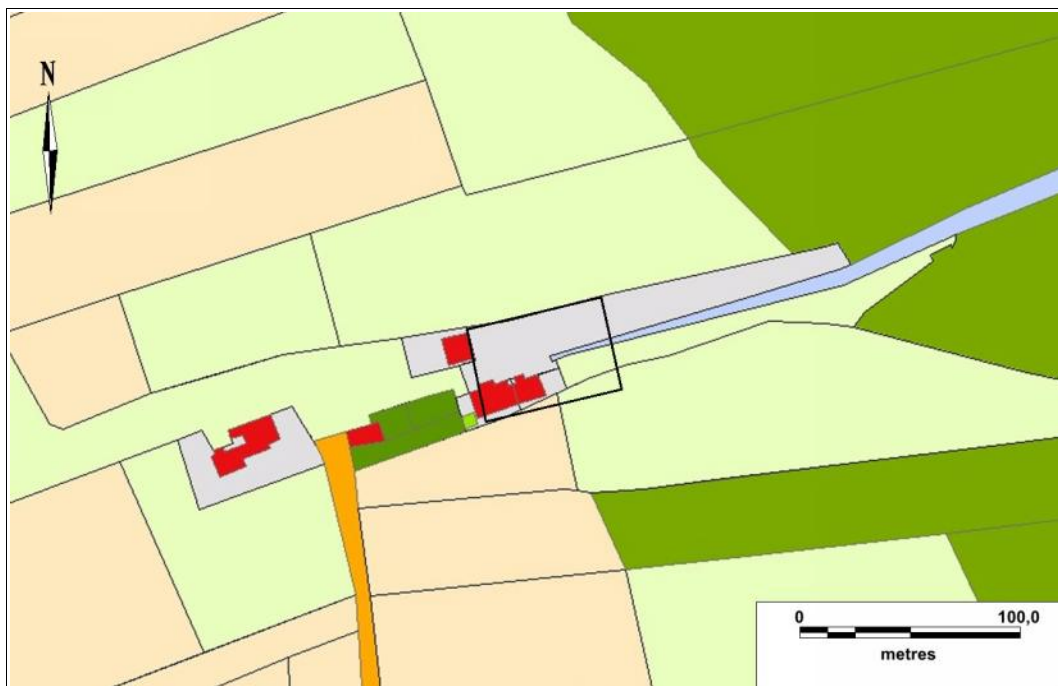
Honderdvijftig meter westelijk van het plangebied ligt een terrein dat op de Archeologische Monumentenkaart staat als 'terrein van zeer hoge archeologische waarde, beschermd (1565)'. Bij een eerder bureauonderzoek door De Steekproef werd dit terrein als volgt beschreven (Tulp 2006): *'Het betreft een terrein met resten van een nederzetting uit de periode Romeinse tijd - Middeleeuwen en een grafveld uit de vroege Middeleeuwen [...]. Tijdens zandwinningsactiviteiten zijn urnen aangetroffen afkomstig van het grafveld. Het grafveld was door de zandwinning reeds grotendeels vernield. Het is mogelijk dat het grafveld zich nog iets naar het westen uitstrekt. De nederzettingssporen bevinden zich op het zuidwestelijke deel van het beschermde terrein en zetten zich mogelijk in het westen en zuiden voort. Het terrein is door het Biologisch Archaeologisch Instituut (nu Groninger Instituut voor Archeologie) onderzocht en door het ROB en het Archeologisch Diensten Centrum (ADC) opgegraven.'*

Figuur 4: Midlaren, Groningerstraat 21: terreinen van archeologische waarde (paars) en meldingen van eerdere onderzoeken (geel) in de omgeving van het plangebied (rood omlijnd). Bron: ARCHIS3.

2.4 Historische geografie (KNA 3.3 LS03)

Op de kadastrale kaart van 1811-1832 staat bebouwing in de zuidwestelijke hoek van het plangebied (zie Figuur 5). De plankensloot, die tegenwoordig oostelijk van het plangebied begint, liep destijds verder door in het plangebied. Volgens de website www.oudzuidlaren.nl werd in 1845 een gecombineerde houtzaag- en oliemolen gebouwd. Deze ging twee jaar later door brand verloren. In 1848 kwamen er twee aparte molens voor in de plaats. Op een militair-topografische kaart uit 1852/1853 (niet afgebeeld) staan beide molens vermeld. De oliemolen stond achter de boerderij. De zaagmolen stond verder oostwaarts langs de Plankensloot (zie Figuren 6 en 7). Op een kaart uit 1902 staan bij de zaagmolen langs de Plankensloot meerdere bijgebouwen. Waarschijnlijk hoorden deze bij de molen en werden ze onder meer gebruikt voor houtopslag.

Figuur 5: Midlaren, Groningerstraat 21: interpretatie van de kadastrale kaart uit 1811-1832 door www.hisgjs.nl. Het plangebied is zwart omlijnd.

Figuur 6: Midlaren, Groningerstraat 21: foto uit 1890 genomen in zuidoostelijke richting.
Vooraan de oliemolen, links achteraan de zaagmolen. Bron: www.oudzuidlaren.nl.

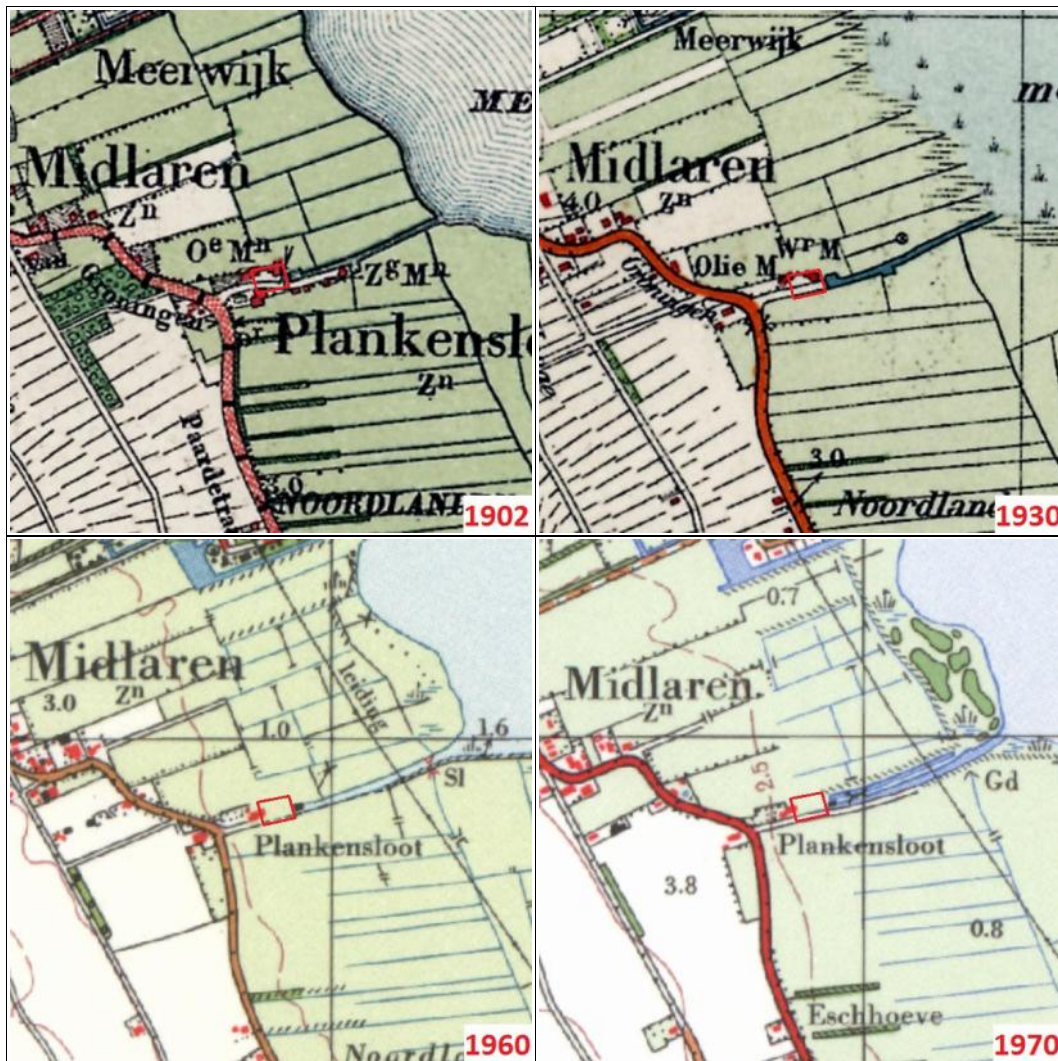

Figuur 7: Midlaren, Groningerstraat 21: foto uit 1895-1904 genomen in oostelijke richting.
Bron: www.oudzuidlaren.nl.

Figuur 8: Midlaren, Groningerstraat 21: foto van tussen 1907 en 1926 genomen in noordoostelijke richting. Rechts staat het onderstel van de oliemolen. Bron: www.oudzuidlaren.nl.

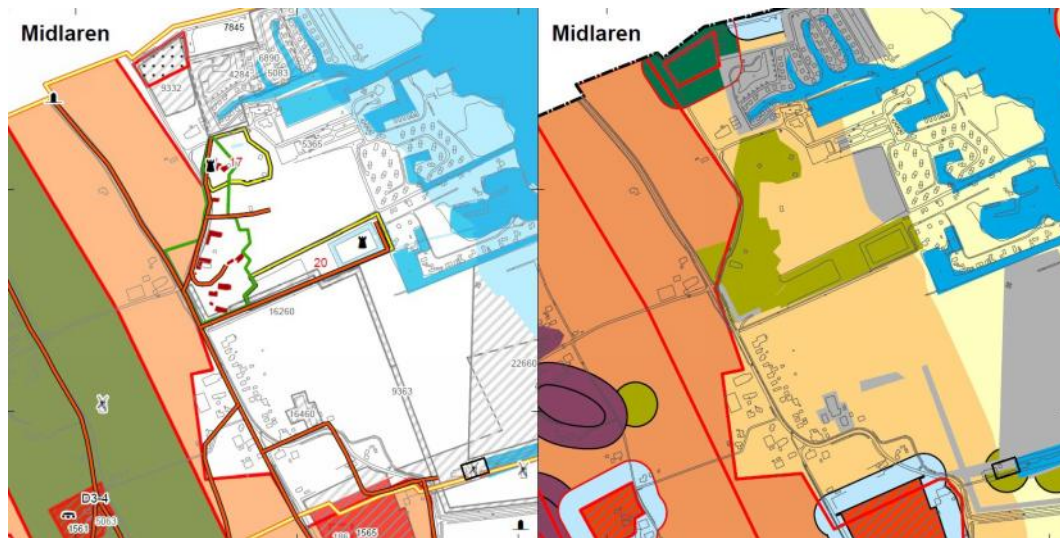
De zaagmolen brandde af in 1907. In hetzelfde jaar werd de bovenhelft van de oliemolen afgebroken en verkocht (zie Figuur 8). Daarvoor in de plaats kwam een petroleummotor. De molenrestant brandde af in 1926. Op een kaart uit 1930 is te zien dat in deze periode ook de bebouwing zuidelijk van de boerderij en de oliemolen zijn afgebroken (zie Figuur 9). Het pad dat met een lichte boog hier omheen liep werd daarna recht getrokken. Op een kaart uit 1970 verschijnt er een kleinere sloot noordelijk parallel aan de Plankensloot (zie Figuur 9). In deze periode was de boerderij in gebruik als 'Watersportcentrum De Plankensloot'. Onderdeel daarvan was een restaurant, een botenhuis en een kleine camping. Later heette het 'Ei van Columbus'. De boerderij / het restaurant is afgebrand in juli 2010.

Figuur 9: Midlaren, Groningerstraat 21: uitsnedes van topografische kaarten uit 1902, 1930, 1960 en 1970. Het plangebied is rood omlijnd. Bron: www.topotijdreis.nl.

2.5 Archeologisch verwachtingsmodel (KNA 3.3 LS05)

Op de archeologische beleidskaart van de gemeente Tynaarlo staat dat een deel van het plangebied al is onderzocht en vrijgegeven. Echter in verband met de aanwezigheid van molens in het verleden wordt toch archeologisch onderzoek gevraagd.

Figuur 10: Midlaren, Groningerstraat 21: uitsneden van de Archeologische Bronnenkaart (links) en de Archeologische Beleidskaart van de gemeente Tynaarlo. Het plangebied ligt in het zuidoosten van de kaarten en is zwart omlijnd. Op de bronnenkaart staat aangegeven dat er op het terrein een molen gestaan heeft en dat er eerder onderzoek geweest is. Op de rechter kaart staat het grootste deel als 'verstoord of archeologisch onderzocht en vrij gegeven' en de zuidelijke rand als 'historische elementen [...]'. Voor het laatste geldt als beleid: 'gedetailleerd archeologisch bureauonderzoek noodzakelijk bij geplande bodemverstoringen met oppervlakten $\geq 100 \text{ m}^2$ en dieper dan 30 cm -mv.' Bron: Buesink et al. 2010.

Plangebied Groningerstraat 21 ligt op de overgang van de Hondsrug naar het Hunzedal. Volgens de bodemkaart is het pleistocene zand onvoldoende (lang) droog geweest voor de vorming van een podzolbodem. Op het terrein hebben onder meer een boerderij, een molen en woningen gestaan. De Plankensloot heeft in het verleden doorgelopen tot in het plangebied.

Voorafgaand aan de vernatting en veenvorming kan op hoger gelegen delen zoals zandkoppen menselijke bewoning geweest zijn. Ook kan het gebied een functie hebben gehad voor mensen die op naast gelegen hogere gronden woonden. Eventuele resten uit de prehistorie zullen zijn afgedekt door veen. Menselijke activiteiten uit de middeleeuwen zullen zich juist op het veen hebben afgespeeld. Voor alle archeologische periodes geldt dat eventuele archeologische sporen zullen zijn aangetast door de negentiende-eeuwse bebouwing.

Tabel 2: Midlaren, Groningerstraat 21: specificatie archeologische verwachting.

	prehistorie	middeleeuwen
datering:		
complextypen:	nederzetting	nederzetting
omvang:	onbekend	onbekend
diepteligging:	onder het veen	nabij het maaiveld
graafheid en conservering:	onbekend	onbekend
locatie:	op eventuele zandkoppen	hele terrein
uiterlijke kenmerken:	bewerkt vuursteen, houtskool, scherven aardewerk	ophogingslaag, puin, scherven aardewerk
mogelijke verstoringen:	voormalige bebouwing, voormalige sloot, leiding	voormalige bebouwing, voormalige sloot, leiding

3. Veldonderzoek

3.1 Aanpak veldonderzoek (KNA 3.3 VS01)

Het veldonderzoek is uitgevoerd op 1 juli 2016. Er zijn zes boringen verricht (zie Figuur 11). Boringen 1, 2 en 3 zijn gedaan waar de plankensloot zal worden verlengd. Boringen 4 en 5 liggen op de plek waar het woonhuis gepland is. Boring 6 is voor een beter begrip van de bodem iets westelijk daarvan gedaan op de plek van de afgebrande boerderij. De gemiddelde boordichtheid is twintig boringen per hectare. De boringen zijn uitgevoerd met een edelmanboor van zeven centimeter diameter. De opgeboorde monsters zijn onderzocht door ze laagsgewijs af te snijden in de boorkop. De boringen reiken tot dieptes tussen 1,2 en 1,9 meter beneden maaiveld. Alleen boring 4 is na drie pogingen gestuit op 0,75 meter diepte.

De boringen zijn beschreven volgens de Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode. De resultaten van deze boringen staan in de Appendix in de vorm van boorstaten en laagbeschrijvingen. Van de boringen zijn de RD-coördinaten bepaald met behulp van GPS. De hoogtes van de boringen zijn bepaald met het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN2). Er is geen veldkartering uitgevoerd. De vondstzichtbaarheid was slecht door het gras en de verharding (zie Figuur 2).

Figuur 11: Midlaren, Groningerstraat 21: boorpuntenkaart. Het onderzoeksgebied is rood omlijnd. De onderbroken gele lijn is de geplande locatie van het te bouwen woonhuis. Op de geel gearceerde delen zullen de sloten worden verlengd. De genummerde punten zijn van de zes boringen. Door het zuiden van het onderzoeksgebied loopt een waterleiding van de WMD.

3.2 Resultaten veldonderzoek (KNA 3.3 VS02, VS03)

bodem

In de ondergrond van plangebied Groningerstraat 21 ligt matig fijn zand. Het is afgezet door de wind tijdens de laatste ijstijd. De top van het zand loopt westwaarts op. Alleen bij boring 1 is de top van het zand nog intact aangetroffen. Bovenin het zand is zwakke bodemvorming opgetreden, maar voor podzolering is het hier niet voldoende (lang) droog geweest. Bij boring 2 heeft de top van het zand naar schatting 0,4 meter hoger gelegen. In het zand daar is enige humus ingespoeld. De humus lijkt afkomstig uit het voormalige veendek. De inspoelingshorizonten zijn dus niet van een podzolbodem. Bij de meest westelijke boring 6 heeft de top van het zand meer dan een halve meter hoger gelegen dan bij boring 1. Mogelijk is het zand daar wel droog genoeg geweest voor podzolering. Van de bodem is echter niets over door een diepe verstoring. Alleen bij boring 1 is nog een intacte veenlaag aanwezig. Het veen is vijftien centimeter dik en sterk veraard. Op het veen bij boring 1 ligt opgebrachte grond. Door het opbrengen van grond is het terrein redelijk vlak (zie Figuur 3).

De dikte van de geroerde bovenlaag bij de zes boringen is respectievelijk: 90, 75, 180, >75, 95 en 95 centimeter. De diepe verstoring bij boring 3 wijst er waarschijnlijk op dat de Plankensloot hier in het verleden heeft doorgelopen (zie Figuur 5). De vulling bestaat uit relatief schoon zand.

archeologie

In het noordoostelijke deel van het plangebied waar de Plankensloot doorgetrokken zal worden is het pleistocene zand goed bewaard gebleven. Dat betekent dat eventueel aanwezige archeologische grondsporen er ook in goede staat kunnen verkeren. Echter dit deel lijkt door de lage ligging geen aantrekkelijke vestigingsplek te zijn geweest voor mensen tijdens de prehistorie. In het zuidoostelijke deel zal de Plankensloot worden verlengd in een gebied waar in het verleden al een sloot heeft gelopen. Als daar archeologische resten gelegen hebben, dan zullen die al bij de aanleg van de vorige sloot verloren zijn gegaan. Ter plaatse van de te bouwen boerderij is de bodem ook dermate slecht bewaard dat eventuele archeologische grondsporen sterk zullen zijn aangetast.

Het onderzoek heeft geen vondsten opgeleverd die eenduidig gedateerd kunnen worden in de middeleeuwen of eerdere archeologische periodes. In de geroerde / opgebrachte bovenlaag zitten onder meer baksteenresten en fragmenten steenkool. Bij boring 4 is van 70 centimeter diepte een scherp porselein opgeboord. De boring is op een diepte van 75 centimeter gestuit. Er zijn drie pogingen gedaan door in verschillende richtingen schuin in het boorgat te boren. De punt van de boor kleurde steeds oranje van het baksteen. Mogelijk ligt hier een restant van een fundering, bijvoorbeeld van de oliemolen uit 1848 (zie Paragraaf 2.4). Bij boring 6 lag een concentratie puin op 45 centimeter waar wel doorheen geboord kon worden. Dit zal van de boerderij zijn die in 2010 is afgebrand.

4. Conclusies en advies (KNA 3.3 VS07)

belangrijkste resultaten

Plangebied Groningerstraat 21 te Midlaren ligt op de overgang van de Hondsrug naar het Hunzedal. Op honderdvijftig meter westelijk zijn in het verleden archeologische resten gevonden van een nederzetting uit de periode Romeinse tijd - middeleeuwen en van een grafveld uit de vroege middeleeuwen. Op het westelijke deel van het plangebied heeft een boerderij / restaurant gestaan. Eerder stond in het oosten een molen en stonden in het zuidwesten woningen. In het oostelijke deel heeft de Plankensloot iets doorgelopen tot in het plangebied.

Ter plaatse van het grasveld in het noordoosten van het plangebied lijkt de top van het Pleistocene zand goed bewaard. Het zand is er echter onvoldoende (lang) droog geweest voor podzolering. In de rest van het terrein is de bodem sterk verstoord. Restanten van een podzolbodem zijn niet gevonden. Het onderzoek heeft geen vondsten opgeleverd die eenduidig gedateerd kunnen worden in de middeleeuwen of eerdere archeologische periodes.

archeologisch verwachtingsmodel

Het noordoostelijke deel van het plangebied lijkt geen aantrekkelijk vestigingsplek te zijn geweest voor mensen tijdens de prehistorie. Op de rest van het terrein zullen eventuele archeologische grondsporen sterk zijn aangetast. Daarom kan voor het hele terrein de archeologische verwachting zoals geformuleerd in Paragraaf 2.5 naar beneden toe worden bijgesteld.

advies

Aangezien de bodem in het plangebied of ongeschikt lijkt als vestigingsplek tijdens de prehistorie of sterk verstoord is, adviseren wij om geen nader archeologisch onderzoek te ondernemen. Als bij toekomstig graafwerk onverhoopt toch archeologische vondsten worden gedaan of archeologische grondsporen worden aangetroffen, dan dient daarvan direct melding te worden gemaakt conform de Monumentenwet 1988, artikel 53. Wij adviseren dit te doen bij de gemeente Tynaarlo en bij de provinciaal archeoloog, dr. W.A.B. van der Sanden, Westerbrink 1, 9405 BJ, Assen, 0592-365220, 06-22662601, w.vandersanden@drenthe.nl.

Gebruikte bronnen

AHN-Viewer. www.AHN.nl. Actueel Hoogtebestand Nederland. Rijkswaterstaat, Adviesdienst Geo-informatie en ICT.

ARCHIS 3. www.test.zoeken.cultureelerfgoed.nl

Bodemkaart van Nederland 1:50.000. Blad 12 Oost Assen. Stichting voor Bodemkartering. Wageningen, 1977.

Bosch, J.H.A. *Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode*. *Archeologie Leidraad* 3., 7 maart 2005.

Buesink, A, M. Mostert, H.M.M. Geerts, K.H.J. Pepers, J.M.J. Willems & M.J. van Putten. *Gemeente Tynaarlo, Archeologische Verwachtings- en Beleidskaart. BAAC-rapport V-10.0210*. Deventer, 20 december 2011.

Centraal Archeologisch Archief (CAA) en Centraal Monumenten Archief (CMA) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) [ARCHIS].

Geomorfologische Kaart van Nederland. Schaal 1:50.000. via www.ARCHIS.nl

Groen-Lubbers, N. & J. Jelsma. *Zuidoevers Zuidlaardermeer, Een Inventariserend Archeologisch Veldonderzoek in Zes Deelgebieden*. Steekproefrapport 2004-01/5. Zuidhorn, februari 2004.

Kadata via www.kadaster.nl. Topografische Kaart 1:25.000 van Topografische Dienst Kadaster, Emmen 2014.

Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie 3.3. www.SIKB.nl. Centraal College van Deskundigen Archeologie, 9 december 2013.

<http://www.oudzuidlaren.nl/html/plankensloot.html>

Tulp, C. *Een Inventariserend Archeologisch Veldonderzoek aan de Groningerstraat 27, te Midlaren, Gemeente Tynaarlo (Dr.)*. Steekproefrapport 2006-03/25

Versfelt, H.J. en M. Schroor. *Huguenin, de Atlas van. Militair-topografische kaarten van Noord-Nederland, 1819-1829*. Heveskes Uitgevers. Groningen/Veendam, 2005.

Appendix

Midlaren, Groningerstraat 21

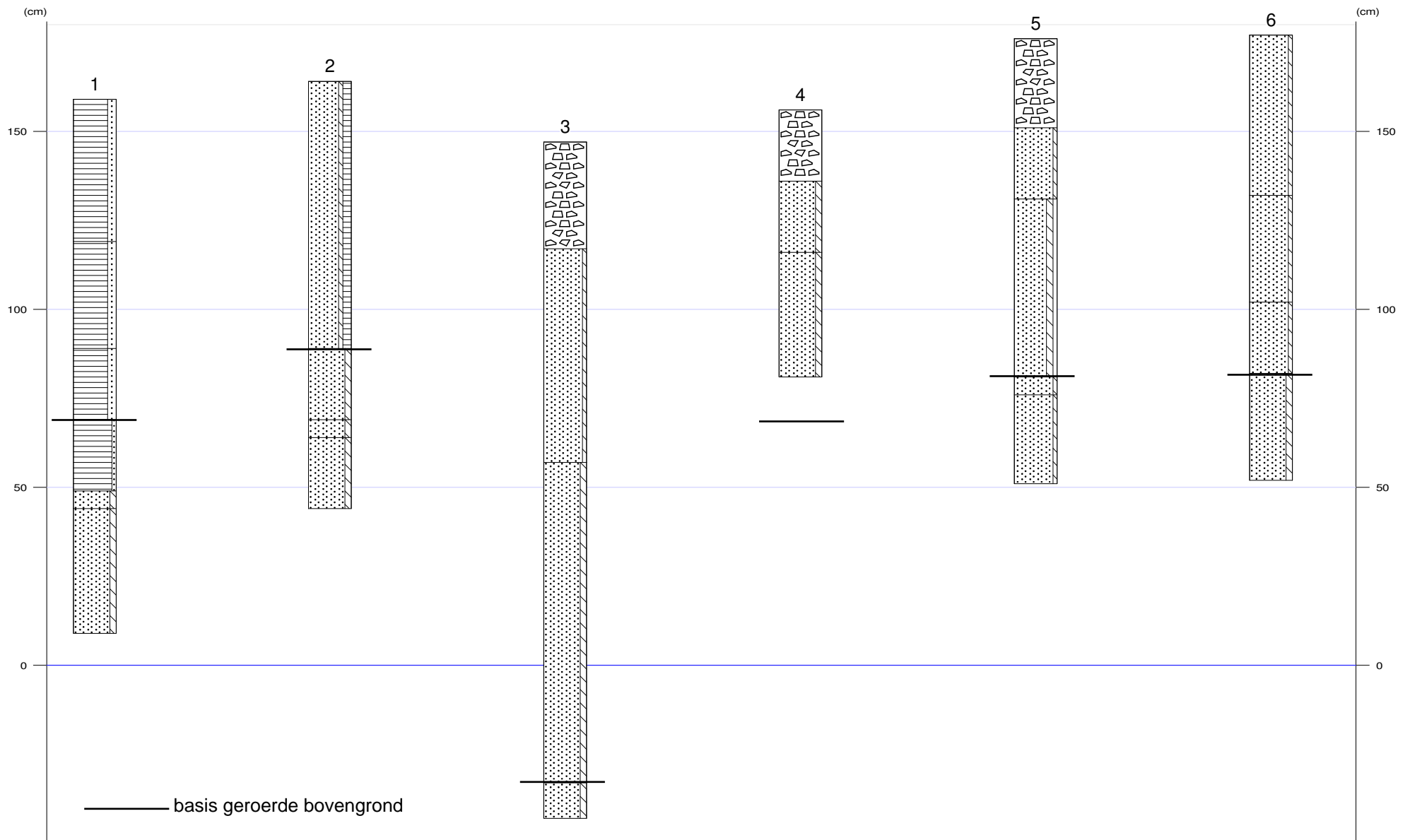
- Archeologische periodes
- Boorstaten
- Laagbeschrijvingen boringen volgens
Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode

Archeologische periodes

paleolithicum:		ijzertijd:	
paleolithicum vroeg:	tot 300.000 BP	ijzertijd vroeg:	800 - 500 vC
paleolithicum midden:	300.000 - 35.000 BP	ijzertijd midden:	500 - 250 vC
paleolithicum laat:	35.000 BP - 8.800 vC	ijzertijd laat:	250 - 12 vC
paleolithicum laat A:	35.000 - 18.000 BP	romeinse tijd:	
paleolithicum laat B:	18.000 BP - 8.800 vC	romeinse tijd vroeg:	12 vC - 70 nC
mesolithicum:		romeinse tijd vroeg A:	12 vC - 25 nC
mesolithicum vroeg:	8.800 - 7.100 vC	romeinse tijd vroeg B:	25 - 70 nC
mesolithicum midden:	7.100 - 6.450 vC	romeinse tijd midden:	70 - 270 nC
mesolithicum laat:	6.450 - 4.900 vC	romeinse tijd midden A:	70 - 150 nC
neolithicum:		romeinse tijd midden B:	150 - 270 nC
neolithicum vroeg:	5.300 - 4.200 vC	romeinse tijd laat:	270 - 450 nC
neolithicum vroeg A:	5.300 - 4.900 vC	romeinse tijd laat A:	270 - 350 nC
neolithicum vroeg B:	4.900 - 4.200 vC	romeinse tijd laat B:	350 - 450 nC
neolithicum midden:	4.200 - 2.850 vC	middeleeuwen:	
neolithicum midden A:	4.200 - 3.400 vC	middeleeuwen vroeg:	450 - 1.050 nC
neolithicum midden B:	3.400 - 2.850 vC	middeleeuwen vroeg A:	450 - 525 nC
neolithicum laat:	2.850 - 2.000 vC	middeleeuwen vroeg B:	525 - 725 nC
neolithicum laat A:	2.850 - 2.450 vC	middeleeuwen vroeg C:	725 - 900 nC
neolithicum laat B:	2.450 - 2.000 vC	middeleeuwen vroeg D:	900 - 1.050 nC
bronstijd:		middeleeuwen laat:	1.050 - 1.500 nC
bronstijd vroeg:	2.000 - 1.800 vC	middeleeuwen laat A:	1.050 - 1.250 nC
bronstijd midden:	1.800 - 1.100 vC	middeleeuwen laat B:	1.250 - 1.500 nC
bronstijd midden A:	1.800 - 1.500 vC	nieuwe tijd:	
bronstijd midden B:	1.500 - 1.100 vC	nieuwe tijd A:	1.500 - 1.650 nC
bronstijd laat:	1.100 - 800 vC	nieuwe tijd B:	1.650 - 1.850 nC
		nieuwe tijd C:	1.850 - heden

Appendix Midlaren, Groningerstraat 21: Boorstaten

Appendix Midlaren, Groningerstraat 21: Laagbeschrijvingen

1

X-coördinaat (m) : 241919
Y-coördinaat (m) : 569886
Maaiveld (cm) : 159

Diepte (cm)	Omschrijving
Grondsoort	
0 - 40	veen sterk zandig, 10yr3/3, bouwvoor, Opm.: Stukjes steenkool
40 - 70	veen sterk zandig, mix, vergraven, Opm.: Brokken geel zand
70 - 90	veen sterk zandig, 10yr3/3, homogeen, Opm.: Oudere bouwvoor
90 - 110	veen zwak zandig, 10yr1,7/1, Veen: sterk amorf
110 - 115	zand matig siltig, 10yr4/1, AC-horizont
115 - 150	zand matig siltig, 2,5y5/1, C-horizont

2

X-coördinaat (m) : 241898
Y-coördinaat (m) : 569881
Maaiveld (cm) : 164

Diepte (cm)	Omschrijving
Grondsoort	
0 - 75	zand zwak siltig, sterk humeus, 10yr3/1, basis scherp, bouwvoor, opgebrachte grond
75 - 95	zand matig siltig, 7,5yr2/1, homogeen, B-horizont, Opm.: Humusinspoeling uit het veen
95 - 100	zand matig siltig, 10yr4/2, BC-horizont
100 - 120	zand matig siltig, 2,5y5/3, C-horizont

3

X-coördinaat (m) : 241925
Y-coördinaat (m) : 569865
Maaiveld (cm) : 147

Diepte (cm)	Omschrijving
Grondsoort	
0 - 30	stenen sterk grindig
30 - 90	zand zwak siltig, 2,5y5/3, Opm.: Vulzand
90 - 180	zand matig siltig, 2,5y3/2, Opm.: Vulzand
180 - 190	zand matig siltig, 5y5/2, C-horizont

4

X-coördinaat (m) : 241912
Y-coördinaat (m) : 569872
Maaiveld (cm) : 156

Diepte (cm)	Omschrijving
Grondsoort	
0 - 20	stenen sterk grindig
20 - 40	zand matig siltig, mix, Opm.: Steenkoolresten
40 - 75	zand matig siltig, mix, Opm.: Porselein op 70 cm, Boring gestuit, drie pogingen

5

X-coördinaat (m) : 241894
Y-coördinaat (m) : 569867
Maaiveld (cm) : 176

Diepte (cm)	Omschrijving
Grondsoort	
0 - 25	stenen sterk grindig
25 - 45	zand zwak siltig, 2,5y5/3, Opm.: Vulzand

Appendix Midlaren, Groningerstraat 21: Laagbeschrijvingen

Diepte (cm)	Omschrijving	
	Grondsoort	
45 - 95	zand	matig siltig, zwak grindig, 10yr4/1, basis scherp, opgebrachte grond
95 - 100	zand	zwak siltig, 10yr4/3, Zand: matig fijn, C-horizont
100 - 125	zand	zwak siltig, 2,5y5/3, Zand: matig fijn

6

X-coördinaat (m) : 241877
Y-coördinaat (m) : 569864
Maaiveld (cm) : 177

Diepte (cm)	Omschrijving	
	Grondsoort	
0 - 45	zand	zwak siltig, mix, Opm.: Concentratie puin op 45 cm
45 - 75	zand	zwak siltig, 10yr3/1, Opm.: Hout
75 - 95	zand	zwak siltig, mix, basis scherp
95 - 125	zand	matig siltig, 2,5y6/3, Zand: matig fijn, C-horizont, Opm.: Oud dekzand